

Op zoek naar de kracht van het bestaande

Voor diederendirrix architectuur & stedenbouw draait het bij de transformatie van bestaande gebouwen om het genereren van kwaliteit: voor het gebouw zelf, voor de gebruikers en voor de omgeving.

Diederendirrix heeft vestigingen in Eindhoven en Rotterdam en is eigendom van Paul Diederer en Bert Dirrix. Diederer werkt daarnaast twee dagen per week op de TU Eindhoven als hoogleraar transformational design, en is lid van de welstandscommissie

Rotterdam. Dirrix is sinds kort ook spoorbouwmeester. “Bert Dirrix en ik werken al lang samen”, aldus Diederer. “Behalve diederendirrix runnen we ook BureauEAU: engineering, advies en bouwbegeleiding voor ons eigen ontwerpbureau en voor externen, zoals

projectontwikkelaars en aannemers. Met dit bureau doen we nu onder andere de engineering en bouwbegeleiding voor het hoofdgebouw op de TU campus in Eindhoven. Sinds kort hebben we ook een vestiging in Rotterdam, die meer gericht is op ontwerpend onderzoek en

FOTO LINKS
Interieurfoto van de Brightlands Smart Services Campus (SCC) gehuisvest in het bestaande GKII-gebouw in Heerlen.

(Foto Jeroen van der Wielen)

FOTO BOVEN
De nieuwe entree van de Brightlands SCC, met opvallende stalen luifel.

(Foto Jeroen van der Wielen)

FOTO ONDER
Gebouw Vertigo is een typisch voorbeeld van metamorfose - de totale herinterpretatie van een gebouw met diepgaande architectonische ingrepen.

(Foto Constantin Meyer)

ontwerpprijsvragen. We willen bouwen, we willen smart architects zijn, geen iconenmakers. Voor ons moet een gebouw passen op de plaats waar het komt te staan, en passen bij de gebruiker.”

Wortels in de stad

Diederendirrix staat bekend om zijn transformatieprojecten. Eén van de bekendste is de ‘Witte Dame’, een landmark building in Eindhoven en het

onderkomen van The Design Academy. Dit voormalige fabrieksgebouw van Philips werd in 1998 getransformeerd tot centrum voor design en cultuur en vormde daarmee één van de eerste transformatieprojecten in Nederland. “Doordat er veel oude fabrieksgebouwen in het centrum staan, heeft Eindhoven een enorme transformatiepotentie. Het transformeren van bestaande gebouwen is met name belangrijk, omdat bij dit soort gebouwen de genius loci altijd zeer sterk aanwezig is. De geschiedenis van de plek en de betekenis ervan voor de bewoners geeft een extra laag. Ook onesthetische gebouwen hebben hun wortels in de stad, hun eigen plek en betekenis. Daarnaast hebben oude gebouwen vaak een mooie constructie en een bijzondere materialiteit. Of het nu beton is of grindbeton, dat ook een eigen kwaliteit kan krijgen.”

Veel oude kantoorgebouwen hebben een royale verdiepingshoogte. “Dit maakt het mogelijk om nieuwe manieren van gebruik te realiseren. Zo hebben we in gebouw Anton op Strijp-S 140 lofts gemaakt, voorzien van een kubus met daarin de sanitaire aansluitpunten.

Bewoners konden zelf bepalen waar ze de kubus plaatsten, en zo de ruimte naar eigen idee indelen. Vroeger waren de verdiepingen van dit gebouw allemaal gestapelde werkplaatsen, enorme werkvloeren zonder onderlinge interactie. Om hier verandering in te brengen, hebben we vijf vides in het gebouw gemaakt. Het is een Rijksmonument, maar de vloeren waren heel dun dus dat kon gemakkelijk. Dankzij deze vides is een grote hoeveelheid verbindingen ontstaan. De middelste trap loopt als enige helemaal door naar de daktuin die bovenop het gebouw is aangelegd. Op de begane grond in de plint bevindt zich commerciële ruimte. Door de nieuwe

FOTO BOVEN

In gebouw Vertigo, het voormalige scheikundegebouw op de campus van de TU/e, huist nu de faculteit Bouwkunde.

(Foto Constantin Meyer)

FOTO MIDDEN

De nieuwe trappen in gebouw Anton zorgen voor verbindingen tussen de voorheen gescheiden werkvloeren.

(Foto Arthur Bagen)

FOTO ONDER

Gebouw Anton op Strijp-S is een voorbeeld van reorganisatie: in dit voormalige Philipsgebouw bevinden zich nu commerciële ruimten en woningen.

(Foto Arthur Bagen)

FOTO LINKS

De bewoners in gebouw Anton konden hun appartement zelf indelen.

(Foto Hildegard Hick)

FOTO RECHTS

Het nieuwe entreegebouw van de Internationale School. Achter de geperforeerde aluminium gevelplaten zijn landenvlaggen te zien.

(Foto Arthur Bagen)

FOTO ONDER

Diederendirix verbond voor de Internationale School Eindhoven twee gebouwen door middel van een ondergrondse as.

functies wonen, werken en recreëren in een hoge dichtheid te combineren, hebben we een stuk stad in de stad gecreëerd.”

Kazerne

Gebouw Anton is een typisch voorbeeld van reorganisatie, één van de drie vormen van transformatie die ze bij diederendirix onderscheiden. De overige twee vormen zijn de metamorfose – een complete make-over van een gebouw – en de toevoeging, zoals goed te zien is bij de Internationale School Eindhoven. “Hier hebben we een oud kazerneterrein getransformeerd tot school.” De opdrachtgever wilde een verbinding tussen een rijksmonumentale kazerne met de daarnaast gelegen nieuwbouw. Vanuit cultuurhistorisch oogpunt moesten de gebouwen los van elkaar blijven. “Om de kwaliteit van de ruimte te handhaven en de structuur van het terrein met de binnenplaats intact te houden, hebben we hier een ondergrondse centrale as aangelegd.” Dit souterrain met de mediathèque vormt nu het hart van de school, waar de leerlingen samenkomen. Diederendirix renoveerde de bestaande gebouwen en voorzag ze van glazen serres, die toegang bieden tot het souterrain. Een grote piramide zorgt voor daglicht in de ondergrondse ruimten.

Het materiaal van de nieuwe bouwdelen contrasteert duidelijk met het rijksmonumentale deel: alle toevoegingen zijn van goudkleurig aluminium. In de goudkleurige gevel van het entreegebouw kun je door perforaties steeds wisselende landenvlaggen zien.

Ketelhuis Ceres

Een voorbeeld van metamorfose – de totale herinterpretatie van een gebouw met diepgaande architectonische ingrepen – is Vertigo. In dit voormalige scheikundegebouw op de campus van de TU Eindhoven is nu de faculteit Bouwkunde gehuisvest. Diederendirix heeft meerder projecten gerealiseerd voor de TU/e. Een van de bekendste is

FOTO LINKSBOVEN
Interieurfoto van Ketelhuis Ceres op het terrein van de TU/e.

(Foto Arthur Bagen)

FOTO LINKSONDER
Het Philips Lighting-gebouw kreeg goudkleurige aluminium kozijnen. De techniek van de schuiframen is overgenomen van cruiseschepen.

(Foto Arthur Bagen)

FOTO RECHTSBOVEN
Penthouse in het Philips Lighting-gebouw.

(Foto Hildegard Hick)

FOTO RECHTSONDER
De parkeerterreinen voor het Philips Lighting-gebouw zullen plaatsmaken voor een nieuw stadspark, waardoor de Genderbeek weer stroomt.

Ketelhuis Ceres, het BNA gebouw van het jaar 2013. Als onderdeel van de eerste generatie gebouwen op de universiteitscampus vormt het één van de meest waardevolle volumes in het beeld van de campus. Door het onderzoeksinstituut ICMS hier te huisvesten, kon het behouden blijven voor de TU/e. Diederendirrix slaagde erin om een ruimtelijk en functioneel concept te ontwerpen dat voldoet aan de eisen van nu, met respect voor de architectonische kwaliteiten van het gebouw. Momenteel werkt het bureau aan de transformatie van gebouw Potentiaal, het voormalige gebouw van de

faculteit Elektrotechniek. Met een combinatie van studentenwoningen en ruimte voor studentencultuurverenigingen gaat Potentiaal een schakelfunctie vervullen tussen de universiteitsgebouwen en het nieuwe woongedeelte van de campus. Diederendirrix legde onlangs de laatste hand aan de Brightlands Smart Services Campus, een broedplaats voor onderwijs, onderzoek en ondernemerschap. Dit initiatief van pensioenuitvoerder APG, Universiteit Maastricht en de Provincie Limburg is gehuisvest in het bestaande GKII-gebouw in Heerlen. “Een stoer jaren zeventig kantoorgebouw dat is

getransformeerd tot collectieve campus. Het biedt 21.000 m² ruimte voor start-ups, bedrijven en een wetenschappelijk instituut. Wij hebben het gebouw voorzien van een nieuwe entree met een opvallende luifel, en de eerste en tweede verdieping opnieuw ingericht.” Door een groot deel van een tussenvloer door te breken ontstond een centraal Forum dat de twee vloeren verbindt. Behalve dit multifunctionele Forum ontwierp die-derendirrix onder meer onderwijs- en docentenruimten, vergaderplekken, units voor start-ups, een ontmoetingsruimte met espressobar en een restaurant. Het interieur kwam tot stand in samenwerking met Van Eijk & Van der Lubbe.

Nieuw stadspark

Een van de recentste projecten van het bureau is de transformatie van het voormalig hoofdkantoor van Philips Lighting, op een steenworp afstand van de Witte Dame in het centrum van Eindhoven. “Het gebouw dateert van omstreeks 1980. Het was introvert en somber, met grindbetonnen gevelpanelen. Die hebben we helemaal gestript en schoongemaakt.” De goudgele kleur van het grindbeton past nu prachtig bij de stroken travertin en bij de nieuwe goudkleurige aluminium kozijnen. “In de drie vleugels van het gebouw hebben

we op de vrijkomende 43.000 m² 625 appartementen gerealiseerd, voornamelijk voor eenpersoonshuishoudens.” Deze lofts van vier meter hoog zijn voorzien van een ingenieuze pui van 4 x 3.25 m. “We hebben de techniek van het schuifraam overgenomen van de ramen op cruiseschepen: het raam kan tot op borsthoogte naar beneden zakken zodat een balkon ontstaat.”

De plint van het gebouw heeft een commerciële bestemming. Er heeft zich al een supermarkt genesteld, diverse horecagelegenheden volgen nog. Het gebouw ligt te midden van afgesloten parkeerterreinen en losstaande gebouwen en vormde lange tijd een ontoegankelijke enclave. “We gaan dit terrein teruggeven aan de stad. Door aan de noordzijde te verdichten met

woontorens, kunnen we het zuidelijk deel van 3,5 hectare onbebouwd laten. Hier komt een nieuw stadspark waar de Genderbeek, die nu ondergronds stroomt, weer aan de oppervlakte kan komen.” Een passage tussen de vleugels van het gebouw verbindt het park met de noordzijde. Hier wordt de plot verdicht en bouwt diederendirrix woontoren Onyx, die in 2017 opgeleverd wordt. Het bouwkundig plan biedt ruimte voor nog enkele woongebouwen, zodat in de binnenstad van Eindhoven een heel nieuw stadsdeel gestalte krijgt. Een mooi voorbeeld van de manier waarop gebouwentransformatie enerzijds kan aansluiten bij de bestaande omgeving, en daar anderzijds een nieuwe impuls aan kan geven. Of zoals Dieren het verwoordt: “Bij de transformatie van een gebouw vormt de context van dat gebouw het uitgangspunt, en tegelijkertijd het startpunt voor nieuwe kwaliteit. Door deze nieuwe kwaliteit te realiseren, genereer je ook vastgoedwaarde. Een smart architect moet niet alleen verstand hebben van ontwerpen, constructie en bouwfysica, maar ook van vastgoedwaarde, omdat dit één van de tools is waarmee je kwaliteit kunt genereren voor zowel het gebouw zelf als voor de stad.”

www.diederendirrix.nl

